MEJDS. 2021; 11:107.

Published online 2021 Oct. **Original Article**

Assessing the Biopsychological Consequences of Early Employment and Retirement in Veterans

Amirhaji Vanaki S[1], *Mohammadi A[2], Chitsaz MA[3]

Author Address
1. PhD Student, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran;
2. Professor, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran;
3. Associate Professor, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran.
***Corresponding author's email:** asghar.mo.de@gmail.com

Received: 2019 December 1; **Accepted:** 2020 March 7

Abstract

Background & Objectives: A law passed by the Islamic consultative assembly as a legislator in the Islamic Republic of Iran to honor the veterans' sacrifice in the imposed war was the Employment Law. This law stipulated that the generally disabled veteran is considered employed without being employed and treat as a salaried employee that receives the same benefits concerning pay and benefits, continuous benefits, as well as salary increases, promotion, and other similar titles, and receive pensions after the certain age. Thus, the current study aimed to examine the biopsychological consequences of early employment and retirement in veterans.

Methods: This was a causal–correlational study. The study population included all veterans with employment status in Isfahan City, Iran, in 2019. Of whom, 474 subjects were selected and studied based on Cochran formula and non–probability and random sampling method. They were selected to complete the questionnaire by multistage cluster sampling method and convenience sampling method. The necessary data were collected in theoretical and statistical sections. Initially, the materials were collected with the library approach by studying the sources and taking notes from the documents. To measure the relationship between variables in the survey section to collect the necessary data, a researcher–made questionnaire based on similar research tools were used. This descriptive study was conducted in two phases of design. The first phase addressed tool construction and validation and the second phase respected the application and evaluation of the presented conceptual model. In the first phase, the Content Validity Ratio (CVR) and Cronbach's alpha coefficient approaches were used to determine the validity and reliability of the measuring instrument. Besides, the exploratory factor analysis method was used to discover the latent dimensions of the study variables. Moreover, in the second phase, statistical analysis was performed based on simple linear regression analysis and Pearson correlation coefficient in SPSS.

Results: Regarding content validity, the answers received from experts concerning each of the instrument questions were calculated based on the CVR formula and adapted to the Lawshe table. The obtained numbers ranged between 0.42 and 0.6. Based on the validity table of Lawshe, the CVR of the judges' opinions was calculated per question to range between 0.42 and 0.6, indicating its acceptable validity. Furthermore, the total coefficient obtained from Cronbach's alpha coefficient was greater than 0.73, signifying the reliability of the measurement tool. The relevant results indicated that the regression coefficients were indicative of benefits due to employment and early retirement on veterans' depression (β=0.621, p<0.001), emotional problems (β=0.484, p<0.001), increased physical illness (β=0.466, p<0.001), mental disorders (β=0.451, p<0.001), and family disputes (β=0.362, p<0.001). Thus, having early employment and retirement provided the greatest effect on depression and the least impact on family disputes among the study participants.

Conclusion: The current research results highlighted the benefits of employment and early retirement on veterans' depression, mental and emotional disorders, family disputes, and increased physical illnesses. Thus, having early employment and retirement presented the greatest effect on depression and the least impact on family disputes among the study subjects.

Keywords: Early retirement, Depression, Family disputes, Mental disorders, Physical diseases.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]

[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۴۰۰؛ (۱۱):۱۰۷.

انتشار برخط مهرماه ۱۴۰۰ مقاله پژوهشی اصیل

بررسی پیامدهای جسمی، روحی و روانی حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر جانبازان

صدراله امیرحاجی ونکی[۱]، *اصغر محمدی[۲]، محمدعلی چیت‌ساز[۳]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران؛

۲. استاد گروه جامعه‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران؛

۳. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران.

***رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** asghar.mo.de@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۰آذر۱۳۹۸؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۷اسفند۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: قانون حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام توسط مجلس شورای اسلامی و برای ارج‌نهادن به گذشت و فداکاری جانبازان جنگ تحمیلی به تصویب رسید. هدف این پژوهش بررسی پیامدهای جسمی، روحی و روانی حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر جانبازان بود.

روش‌بررسی: روش پژوهش، به‌لحاظ ماهیت علی‌همبستگی بود. جامعهٔ آماری را تمامی جانبازان حالت اشتغال استان اصفهان در سال ۱۳۹۸ تشکیل دادند. ۴۷۴ نفر براساس فرمول کوکران انتخاب و مطالعه شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از دو روش نظری (روش کتابخانه‌ای و مطالعهٔ اسناد و منابع) و آماری (پرسشنامهٔ محقق‌ساخته) استفاده شد. این مطالعهٔ توصیفی در دو فاز طراحی و انجام شد: در فاز اول از روش‌های آماری روایی محتوایی و آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی ابزار اندازه‌گیری و از روش تحلیل عاملی اکتشافی برای کشف ابعاد پنهان تشکیل‌دهندهٔ متغیرهای بررسی‌شده استفاده شد؛ در فاز دوم تحلیل‌های آماری براساس تحلیل رگرسیون خطی ساده و ضرایب همبستگی پیرسون با استفاده از برنامهٔ SPSS نسخهٔ ۱۸ صورت گرفت.

یافته‌ها: مقدار روایی محتوایی نظر متخصصان برای تک‌تک سؤالات پرسشنامهٔ محقق‌ساخته بین ۰/۴۲ تا ۰/۶ محاسبه شد که نشان‌دهندهٔ روایی پذیرفتنی بود. ضریب کل به‌دست‌آمده با روش آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷۳ بود که پایایی پرسشنامه را بیان کرد. اندازهٔ اثرهای رگرسیونی به‌دست‌آمده از بررسی تأثیر متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر افسردگی به میزان (β=۰/۶۲۱، p<۰/۰۰۱)، بر مشکلات عاطفی به میزان (β=۰/۴۸۴، p<۰/۰۰۱)، بر بیماری‌های جسمانی به میزان (β=۰/۴۶۶، p<۰/۰۰۱)، بر اختلالات روحی به میزان (β=۰/۴۵۱، p<۰/۰۰۱) و بر اختلافات خانوادگی به میزان (β=۰/۳۶۲، p<۰/۰۰۱) مؤثر بود.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این پژوهش، بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر افسردگی، اختلالات روحی و روانی، اختلافات خانوادگی، ایجاد مشکلات عاطفی در خانواده و افزایش بیماری‌های جسمانی جانبازان مؤثر است و تأثیر بیشتری بر افسردگی جانبازان و تأثیر کمتری بر اختلافات خانوادگی آن‌ها دارد.

کلیدواژه‌ها: بازنشستگی زودهنگام، افسردگی، اختلافات خانوادگی، اختلالات روحی، بیماری‌های جسمانی.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار_غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]

[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

۱ مقدمه

در بررسی‌های انجام‌شده بر زندگی جانبازان بسیاری از آن‌ها با مشکلاتی در توان‌مندی‌های عملکرد کاری مواجه هستند. این موضوع سبب فقدان توان‌مندی یا مشکل در بازگشت فرد جانباز به نقش‌های قبلی می‌شود. اگرچه برخی از این افراد به‌راحتی با شرایط زندگی تطابق حاصل کرده‌اند، در عده‌ای از آن‌ها بازگشت به زندگی خانوادگی، شغل و گروه‌های اجتماعی سخت و دشوار بوده است (۱). تعدادی از جانبازان جنگ تحمیلی به‌دلایل مختلف ازجمله شدت‌گرفتن آلام جسمی و روحی و روانی ناشی‌از نوع جانبازی با رأی کمیسیون‌های پزشکی زودتر از سن مقرر به بازنشستگی می‌رسند که بازنشستگی پیش از موعد و زودهنگام تعریف شده است (۲). بازنشستگی زودهنگام زمانی رخ می‌دهد که شخص شرایط لازم را برای بازنشستگی عادی که دارابودن حداقل سن و سابقهٔ پرداخت حق بیمه است، ندارد یا دارای شرایط کمتر از آن حداقل باشد (۳)؛ بنابراین جانبازان باتوجه به درصد ازکارافتادگی‌شان می‌توانند از سنوات ارفاقی در بازنشستگی پیش از موعد بهره ببرند که براساس جدول مشخص‌شده، برای جانبازان ۲۰ درصد با سنوات ارفاقی سه سال شروع می‌شود و برای جانبازان ۶۵درصد با سنوات ارفاقی نُه سال و چهار ماه ادامه می‌یابد یا با رأی کمیسیون‌های پزشکی بازنشسته می‌شوند (۳).

حالت اشتغال حالتی است که جانباز ازکارافتادهٔ کلی بدون اینکه اشتغال به کار داشته باشد به‌منزلهٔ مستخدم شاغل تلقی می‌شود و از لحاظ پرداخت حقوق و فوق‌العاده شغل، مزایای مستمر و همچنین افزایش سنواتی، ارتقای گروه و سایر عناوین مشابه همانند مستخدمان شاغل با وی رفتار خواهد شد (۴). جانبازان در حالت اشتغال دارای وضعیتی مشابه با جانبازان بازنشستهٔ زودهنگام هستند؛ با این تفاوت که به‌دلیل وضعیت نامناسب جسمی و رسیدگی به امور درمانی‌شان دیگر در محیط کار حاضر نمی‌شوند. آن‌ها تا رسیدن به سن بازنشستگی بیشتر وقت خود را در محیط خانه و خانواده سپری می‌کنند و با رسیدن به سن بازنشستگی حکم بازنشستگی دریافت می‌کنند. براساس قانون حالت اشتغال، افراد جانبازی که به‌دلیل شدت آلام جانبازی توانایی انجام فعالیت ندارند، بدون توجه به تعداد سنوات اشتغال و با رأی کمیسیون پزشکی به‌دلیل نیاز به ادامهٔ درمان از انجام فعالیت سازمانی معاف می‌شوند؛ همچنین با رسیدن به شرایط قانونی بازنشستگی بازنشسته می‌شوند و از مزایای فرد بازنشستهٔ هم‌طراز خود بهره‌مند می‌شوند (۲). در ابعاد جسمانی و روحی و روانی، بازنشستگی زودهنگام و حالت اشتغال جانبازان زمینه‌ساز ایجاد بیماری‌های جسمی و اختلالات روحی و روانی در آن‌ها می‌شود که تبعاتی را همچون افسردگی، پرخاشگری و سایر بیماری‌های شایع روحی و روانی در بر دارد و باعث کناره‌گیری جانبازان از اجتماع می‌شود. در ابعاد مادی و اقتصادی، اهداف طرح‌های بازنشستگی زودهنگام و حالت اشتغال جانبازان، حل مشکلات اقتصادی جانبازان مدنظر بوده است تا آن‌ها بتوانند زندگی راحت و آرام و شادابی داشته باشند.

اردبیلی در پژوهش خود آورده است، به‌نظر بولو[1] بازنشستگی به‌شکل‌های متفاوتی کرامت، عزت‌مندی و احترام به خویشتن بازنشستگان را تهدید می‌کند. بازنشستگی فرصت‌های معمولی افراد را برای ارتباطات اجتماعی و عضویت در گروه‌های مختلف شغلی یا اتحادیه‌ها به حداقل ممکن می‌رساند یا باعث قطع این ارتباطات می‌شود (۵). اردبیلی معتقد است که از نظر بولو، انقطاع از نقش پیشین و پرداختن به نقش جدید می‌تواند در حالات و رفتار و حتی اخلاق فرد تغییراتی ایجاد کند؛ چون بازنشستگی اگرچه خودخواسته یا ناخواسته باشد، در سازگاری و انطباق بازنشستگان تأثیر زیادی دارد؛ بنابراین این موضوع باید در شناخت حالات عاطفی بازنشستگان مدنظر قرار گیرد (۵). مرتضوی و همکاران در مطالعهٔ خود بیان کرده‌اند، دیدگاه اچلی[2] در نظریهٔ استمرار[3] بر این اصل استوار است که شیوه‌های زندگی افراد قبل از بازنشستگی در همهٔ زمینه‌ها چه زمینه‌های شغلی و چه زمینه‌های غیرشغلی در تفکرات مربوط به بازنشستگی آن‌ها تأثیرگذار خواهند بود (۶).

نظریه‌پردازان تئوری رهایی از قیود یا فراغت معتقد به این اصل هستند که افراد سالمند به‌تدریج از انواع نقش‌هایشان در دورهٔ میانسالی کنار می‌کشند و مقدار فعالیت‌ها و احساس درگیری با امور زندگانی و حیات را در خود کاهش می‌دهند (۵). محمدی در مطالعهٔ خود بیان کرده است، جیمز داوود[4] در نظریهٔ تبادلات اجتماعی اعتقاد دارد که هدف انسان از برقراری روابط اجتماعی کسب پاداش‌هایی همچون احترام، عشق و تأیید اجتماعی است. براساس این دیدگاه زمانی رابطه‌ها پایدار خواهند ماند که هر دو طرف از آن بهره ببرند (۷). براساس دیدگاه نظریه‌پردازان کارکردگرایی، پدیدهٔ سالمندی می‌تواند با انتقال ارزش‌ها و هنجارهای جامعه به نسل بعد تداوم و وفاق اجتماعی را به‌دنبال داشته باشد (۸). داشتن نقش‌های شغلی و فعالیت اجتماعی برای هر فرد، به‌مثابهٔ جوهرهٔ او به‌شمار می‌رود و از این طریق است که فرد در زندگی احساس تعلق خاطر و معناداری می‌کند. چنانچه فرد نقشی که در جامعه بر عهده دارد از دست بدهد، دچار ناراحتی‌های روحی و روانی و افسردگی می‌شود و انزوای فرد را از اجتماع به‌دنبال دارد (۸). صادقی در مطالعهٔ خود ذکر کرده است، جاهودا[5] استدلال می‌کند که شغل دو مزیت برای افراد دارد: یکی نیازهای مالی فرد را تأمین می‌کند و دیگری دارای منافع پنهانی است و نیازهای روانی افراد را تأمین می‌کند. در ابتدای امر افراد برای پاسخ‌گویی به نیازهای مادی (منافع آشکار) به سراغ شغل می‌روند (۹).

برطبق نظریهٔ بحران، تمامی رخدادهای زندگی ازجمله بازنشستگی بحران تلقی می‌شود؛ بازنشستگی وضعیتی را در زندگی فرد به‌وجود می‌آورد که نبود تعادل موقتی را درپی دارد؛ وضعیتی که با نداشتن اطمینان، ناراحتی‌های جسمانی و روانی و فشارهای هیجانی همراه است. چنانچه فرد بتواند بر این بحران غلبه کند، این وضعیت بی‌تعادلی که به‌طور موقت به‌وجود آمده است، تبدیل به فرصت می‌شود و زمینه‌ساز رشد فرد خواهد شد؛ اما اگر فرد نتواند سیستم تدافعی

[1]. Blau
[2]. Eshli
[3]. Continuity Theory
[4]. James David
[5]. Jahooda

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

مناسبی برای مقابله با این وضعیت به‌کار گیرد، زمینه برای انزوای اجتماعی، پیدایش محدودیت و بیماری‌های جسمی و روحی و روانی او فراهم می‌شود. این نظریه در سال ۱۹۴۴ از مشاهدات و بازتاب‌های بازماندگان آتش‌سوزی مهیبی نشئت گرفت که در کلوپ شبانه‌ای در شهر بوستون رخ داد (۶). براساس مطالعهٔ مرتضوی و همکاران، لیندمن[1] با بررسی آن بازتاب‌ها نتیجه گرفت، بازماندگانی که با غم و اندوه شدیدی دست به‌گریبان بودند، پنج بازتاب یا عکس‌العمل مربوط از خود نشان داده‌اند که از همه مهم‌تر پریشانی و دلتنگی جسمانی یا سوماتیک[2] بود (۶). اردبیلی در پژوهش خود آورده است، اسمیت بلو در نظریهٔ فقدان نقش‌ها بازنشستگی را پایان حضور سالمند در فعالیت‌های اجتماعی خصوصاً فعالیت در چارچوب‌های نهادهای اصلی اجتماع مانند خانواده و کار می‌داند (۵). تحقیقات انجام‌شده توسط عباسی و همکاران (۱)، شُکرکن و مرعشی (۱۰)، شفیع‌آبادی (۱۱) و حاجلو (۱۲) در زمینهٔ بررسی رابطهٔ فعالیت اقتصادی و اجتماعی با کاهش مشکلات روان‌شناختی جانبازان و تأثیر بیکاری بر بروز اختلالات روحی و روانی و مشکلات جسمانی آن‌ها نشان داد که این فعالیت‌ها ارتباط قوی با متغیرهای مهم روان‌شناختی مثل افسردگی، اضطراب، جسمانی‌سازی و عزت‌نفس دارد.

نتایج پژوهش جعفرپور در بررسی افسردگی در جانبازان جنگی و معلولان عادی مشخص کرد، داشتن انگیزهٔ ازخودگذشتگی و فداکاری و آمادگی ذهنی قبلی، در کاهش افسردگی جانبازان جنگ مؤثر است (به نقل از ۱۳). فریر، مطابق با نظریهٔ محدودیت عمل بیان کرد، افرادی که کار و فعالیتشان را از دست می‌دهند، دچار محدودیت منابع و فقر تجارب می‌شوند؛ ازاین‌رو نمی‌توانند آیندهٔ معناداری برای خود ترسیم کنند و درنتیجه دچار مشکلات روحی و روانی می‌شوند (۱۴). به‌نظر برگمن و اسکات، معلولان در برقراری ارتباط اجتماعی مؤثر مشکل دارند و با افزایش مشکلات ناراحتی‌های روانی آن‌ها افزایش می‌یابد (۱۵).

براساس مشاهده‌ها و مصاحبه‌های محققان پژوهش حاضر با جانبازان مطالعه‌شده، اجرای قانون حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام در کشور ما باوجود داشتن نتایج مثبت مبنی‌بر کاهش مشکلات و سلامت روانی جانبازان، پیامدهای ناخواستهٔ دیگری را نیز به‌دنبال دارد؛ ازجملهٔ این پیامدها بیکارشدن جانبازان و در منزل‌ماندن آن‌ها است که این تبعات در وضعیت جسمی، روحی، روانی و اجتماعی آن‌ها و خانواده‌هایشان نمایان شده است؛ همچنین حضورنداشتن جانباز در جامعه و محل کار، تزلزلات روحی و احساس غیرمفیدبودن و تنهایی را برای او به‌همراه دارد؛ بنابراین باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده از برخی پژوهش‌های مرتبط با این موضوع و برخی دیدگاه‌های نظری مرتبط که به بررسی بیکاری و بازنشستگی و اثرات آن‌ها بر زندگی معلولان و جانبازان پرداخته‌اند، این پژوهش با مدنظرقراردادن نتایج تحقیقات انجام‌شده و بررسی پیامدهای حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام در ابعاد مختلف جسمانی و روحی و روانی بر ایثارگران و خانواده‌های آنان و جامعه می‌تواند پیامدهای نامناسب و منفی این قانون را شناسایی کند؛ همچنین می‌تواند مسئولان و متولیان امور جانبازان را در اجرای کامل‌تر و بهتر این قانون کمک کند؛ بنابراین هدف اصلی این پژوهش بررسی پیامدهای حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام در ابعاد مختلف بر جانبازان، خانواده و جامعه و میزان تأثیر این پیامدها بر وضعیت جسمانی، روحی و روانی جانبازان بود.

۲ روش‌بررسی

پژوهش حاضر براساس هدف از نوع کاربردی و روش تحقیق استفاده‌شده باتوجه به نوع جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی‌پیمایشی بود. جامعهٔ آماری را تمامی جانبازان در حالت اشتغال استان اصفهان در سال ۱۳۹۸ تشکیل دادند که براساس آمار دریافت‌شده از ادارهٔ کل بنیاد شهید و امور ایثارگران استان اصفهان در همین سال، به تعداد ۱۱۸۹۷ نفر بودند. از بین آن‌ها ۴۷۴ نفر براساس فرمول کوکران و در مرحلهٔ اول با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و در مرحلهٔ بعد به‌شیوهٔ نمونه‌گیری دردسترس برای تکمیل پرسشنامهٔ محقق‌ساختهٔ پژوهش انتخاب و مطالعه شدند. باتوجه به وسعت زیاد استان اصفهان، در مرحلهٔ اول تعداد ده شهر از قسمت‌های مختلف شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز استان به‌عنوان خوشه‌ها در نظر گرفته شدند. سپس باتوجه به وجود نمونه‌های قابل مطالعه در قسمت‌های مختلف هر شهر با درنظرگرفتن نسبت هر شهر از کل، از بین نمونه‌ها، نمونه‌های دردسترس برای تکمیل پرسشنامه و انجام مطالعه انتخاب شدند. این مطالعهٔ توصیفی در دو فاز طراحی و انجام شد: فاز اول مربوط به ساخت و استانداردسازی ابزار و فاز دوم به‌کارگیری ابزار و ارزیابی مدل مفهومی ارائه‌شده بود. گردآوری داده‌ها در دو بخش نظری و آماری صورت گرفت. ابتدا گردآوری مطالب با روش کتابخانه‌ای و ازطریق مطالعهٔ منابع (کتب، فصلنامه‌ها، مجلات، مقالات، پایان‌نامه‌ها، منابع معتبر اینترنتی) و فیش‌برداری از اسناد صورت گرفت. برای سنجش رابطهٔ بین متغیرها در بخش پیمایشی برای گردآوری اطلاعات و داده‌های لازم از پرسشنامهٔ محقق‌ساخته با اقتباس از پرسشنامه‌های تحقیقات مشابه انجام‌شده، به‌عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده شد. پرسشنامهٔ به‌کاررفته در این پژوهش از دو بخش سؤالات عمومی و سؤالات تخصصی تشکیل شد:

الف. سؤالات عمومی: این سؤالات شامل هجده سؤال دربارهٔ مشخصات عمومی یا جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان ازقبیل سن، سابقه، تحصیلات و... بود که در تجزیه‌وتحلیل اطلاعات از آن‌ها استفاده شد.

ب. سؤالات تخصصی: این بخش شامل سی سؤال تخصصی برای آزمون رابطهٔ بین متغیرهای پژوهش (متغیر مستقل حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام و متغیرهای وابسته افسردگی، اختلالات روحی و روانی، اختلافات خانوادگی، مشکلات عاطفی، بیماری‌های جسمانی) تهیه شد. سؤالات تخصصی (سؤالات خاص مربوط به هریک از متغیرها) با استفاده از طیف لیکرت در قالب پنج گزینه امتیازبندی شد.

[1]. Lindemann
[2]. Somatic

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

روش‌های آماری استفاده‌شده در فاز اول مطالعه:
در فاز اول مطالعه از روش‌های آماری روایی محتوایی[1] و آلفای کرونباخ[2] برای بررسی روایی و پایایی ابزار اندازه‌گیری استفاده شد. روش‌های به‌کاررفته برای حصول اطمینان از اعتبار صوری وسیلهٔ اندازه‌گیری عبارت بودند از: استفاده از پرسشنامه‌های آزمون‌شدهٔ قبلی در پژوهش‌های مشابه و نظرخواهی از متخصصان و تنی چند از اساتید دانشگاه. به‌منظور بررسی روایی محتوایی ابزار از دو روش بررسی کیفی محتوایی و ارزیابی کمی محتوا استفاده شد. بر این اساس متخصصان مدنظر پس از مطالعهٔ دقیق ابزار، دیدگاه‌های اصلاحی خود را دربارهٔ ارزیابی کیفی روایی محتوایی، در ساختار مشخص‌شده با استفاده از کلمات مناسب، قرارگیری سؤالات در جاهای مناسب، اهمیت سؤالات، رعایت دستورزبان و شفافیت ارائه کردند. پس از جمع‌آوری نظریات متخصصان، نکات ارائه‌شده در انجام اصلاحات ابزار مدنظر قرار گرفت. برای ارزیابی کمی روایی محتوایی، شاخص روایی محتوا به‌کار رفت و پرسشنامه به ۳۳ نفر از متخصصان ازجمله روان‌شناسان و جامعه‌شناسان ارائه شد. از آن‌ها درخواست شد درخصوص هریک از سؤالات ابزار با ساختار (ضروری است، ضروری نیست ولی مفید است، ضرورتی ندارد) پاسخ دهند. سپس پاسخ‌ها براساس فرمول CVR محاسبه شد و با جدول لاوشه[3] (۱۶) انطباق داده شد. اعداد به‌دست‌آمده بین ۰/۴۲ و ۰/۶ قرار داشت که این اعداد پذیرفته شد. برای آزمون قابلیت اعتماد یا پایایی پرسشنامهٔ طراحی‌شده، فرمول آلفای کرونباخ به‌کار رفت. به این منظور، پرسشنامه که به‌صورت طیف لیکرت و با جواب‌های پنج‌گزینه‌ای (کاملاً موافقم=۱، موافقم=۲، بینابین=۳، مخالفم=۴، کاملاً مخالفم=۵) طراحی شد، بین پنجاه نفر از جامعهٔ آماری به‌صورت تصادفی توزیع شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها چون ضریب به‌دست‌آمده از آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷ بود و پایایی مناسب وسیلهٔ اندازه‌گیری را نشان داد، روی کل جامعهٔ آماری مطالعه‌شده اجرا شد. ضریب به‌دست‌آمدهٔ کل بیشتر از ۰/۷۳ بود که پایایی ابزار اندازه‌گیری را مشخص کرد (۱۷).
هدف اصلی در تحلیل عاملی اکتشافی[4] عبارت است از: تعیین تعداد عامل‌های مشترک تأثیرگذار بر مجموعه‌ای از متغیرها و همچنین تعیین شدت رابطه بین هر عامل و هر متغیر و کاهش تعداد زیادی از متغیرها به تعداد کوچک‌تری از عامل‌ها. به‌کمک تحلیل عاملی می‌توان ازطریق تقلیل داده‌ها به تشخیص متغیرهای وابسته نیز دست یافت و آنان را در مقیاس‌هایی ترکیب کرد. برای قابلیت و نکویی انجام تحلیل عاملی از معیارهای زیر استفاده شد: پیش‌فرض KMO با نوسان مقدار بین صفر و ۱ که چنانچه مقدار آن بزرگ‌تر از ۰/۷ باشد، همبستگی‌های موجود در بین داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است (۱۸)؛ معیار درصد تجمعی واریانس که در این رهیافت درصد فراوانی تجمعی واریانس‌ها باید حداقل ۵۰ باشد (۱۹)؛ معیار معناداربودن بارهای عاملی با دامنهٔ تغییرات بارهای عاملی (۱ـ و ۱+) که براساس ملاک کایزر[5] اگر مقدار ویژه بیشتر از یک باشد، بیانگر تعداد عامل‌های مناسب است (۱۹)؛ چرخش عوامل استخراج‌شده با شیوهٔ varimax Rotation (۱۹)؛ مناسب‌بودن داده‌ها جهت انجام تحلیل عاملی ازطریق آزمون معناداری بارتلت (۲۰).
روش‌های آماری استفاده‌شده در فاز دوم مطالعه:
در فاز دوم مطالعهٔ حاضر پس از استخراج داده‌ها، برای تجزیه‌وتحلیل اطلاعات در آمار توصیفی، از جداول و نمودارهای توصیفی، شاخص‌های فراوانی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از مدل‌سازی رگرسیون خطی ساده و ضرایب همبستگی پیرسون به‌کمک نرم‌افزار SPSS نسخهٔ ۱۸ استفاده شد.
برای انجام تحلیل رگرسیون رعایت پیش‌فرض‌هایی لازم است. این فرض‌ها عبارت است از: بررسی نرمال‌بودن داده‌ها ازطریق آزمون کولموگروف‌اسمیرنف که مقدار احتمال آزمون کولموگروف‌اسمیرنف باید بزرگ‌تر از ۰/۰۵ باشد (۲۱). در تمامی مراحل انجام این پژوهش ازجمله تهیه، اجرا و جمع‌آوری پرسشنامه، رعایت حریم خصوصی و احترام به پاسخ‌گو، معرفی اهداف پژوهش، ضروری‌نبودن نوشتن نام و اطلاعات خصوصی روی پرسشنامه، اطلاع از سودمندی و نبود ضررسانی به پاسخ‌گو به‌عنوان ملاحظات اخلاقی رعایت شدند.

۳ یافته‌ها

یافته‌های آمار استنباطی مربوط به فاز اول مطالعه:
درخصوص روایی محتوایی، پاسخ‌های دریافت‌شده از متخصصان (گروه‌های جامعه‌شناس سیزده نفر، روان‌شناس ده نفر، متخصص آماری ده نفر دارای مدرک دکترای تخصصی) در رابطه با هریک از سؤالات ابزار براساس فرمول CVR محاسبه شد و با جدول لاوشه انطباق داده شد. اعداد به‌دست‌آمده بین ۰/۴۲ و ۰/۶ قرار داشت و براساس جدول روایی لاوشه، مقدار روایی محتوایی نظر داوران برای تک‌تک سؤالات بین ۰/۴۲ تا ۰/۶ محاسبه شد که نشان‌دهندهٔ روایی پذیرفتنی بود؛ همچنین ضریب کل به‌دست‌آمده از آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷۳ بود که پایایی ابزار اندازه‌گیری را بیان کرد. هدف روش تحلیل عاملی اکتشافی، کشف ابعاد پنهان تشکیل‌دهندهٔ متغیرهای بررسی‌شده و همچنین تعیین تعداد عامل‌های مشترک تأثیرگذار بر مجموعه‌ای از متغیرها و تعیین شدت رابطه بین هر عامل و هر متغیر مشاهده‌شده است. در این پژوهش برای اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق و ابعاد آن از ۴۲ گویه استفاده شد. قبل از انجام تحلیل عاملی، آزمون آماری KMO انجام پذیرفت و نتایج این آزمون نشان داد، انجام تحلیل عاملی بر این گویه‌ها در حد پذیرفتنی است. در حالت کلی، تحلیل عاملی گویه‌ها با استفاده از روش «تحلیل مؤلفه‌های اصلی»[6] صورت گرفت که شش عامل یا فاکتور استخراج شد و درمجموع ۵۰/۳۱درصد از کل تغییرات را تبیین کرد. باتوجه به نتایج حاصل، مقدار KMO مساوی با ۰/۸۳ به‌دست آمد که بیشتر از ۰/۷ بود و نشان داد، انجام تحلیل عاملی بر این گویه‌ها در حد پذیرفتنی است. براساس نتایج آزمون بارتلت[7]، مقدار احتمال ($p<$۰/۰۰۱) بود که اختلاف

[1] . Content validity
[2]. Cronbach's alpha
[3]. Lawshe
[4]. Exploratory factor analysis
[5] . Kaiser
[6] . Principal component analysis
[7] . Bartlett

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

معناداری را بین عوامل یا متغیرها نشان داد.

جدول ۱. مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین‌شده توسط شش متغیر (عامل تبیین‌شده) و آلفای کرونباخ

متغیرها (عوامل)	مقدار ارزش ویژه	واریانس تبیین‌شده	درصد تراکمی واریانس تبیین‌شده	تعداد سؤال	پایایی آلفای کرونباخ
بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام	۱۱/۹۱	۱۳/۲۱	۱۳/۲۱	۱۲	۰/۷۸
افسردگی	۸/۸	۹/۴	۲۲/۶۱	۶	۰/۷۴
اختلالات روحی و روانی	۷/۷۲	۸/۹	۳۱/۵۱	۶	۰/۷۲
اختلافات خانوادگی	۴/۳۴	۷/۹	۳۹/۴۱	۶	۰/۷۲
مشکلات عاطفی	۳/۲۴	۶/۳	۴۵/۷۱	۶	۰/۷۱
بیماری‌های جسمانی	۱/۸۲	۴/۶	۵۰/۳۱	۶	۰/۷۲

یافته‌های مربوط به فاز دوم مطالعه با تحلیل روش‌های آماری به‌کاررفته در بررسی روابط بین متغیرها: از شاخص‌های آمار توصیفی فراوانی، درصد میانگین و انحراف معیار به‌منظور توصیف داده‌های مربوط به فاز دوم مطالعه استفاده شد. توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب متغیرهای سن، سابقهٔ کار، سابقهٔ حالت اشتغال و درصد جانبازی به این ترتیب بود: از نظر سنی ۱۶۶ نفر (۳۵درصد) از جانبازان ۵۰ سال و کمتر از آن و ۳۰۸ نفر (۶۵درصد) بین ۵۰ و ۵۵ سال سن داشتند؛ از لحاظ سابقهٔ کاری ۴۱۳ نفر (۸۷/۱درصد) از جانبازان بین ۱۵تا۲۰ سال و ۶۱ نفر (۱۲/۹درصد) بیشتر از ۲۰ سال دارای سابقهٔ خدمت بودند؛ از نظر سابقهٔ حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام ۳۳۳ نفر (۷۰/۳درصد) از جانبازان کمتر از ده سال و ۱۴۱ نفر (۲۹/۷درصد) بیشتر از ده سال سابقهٔ حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام داشتند؛ از لحاظ درصد جانبازی ۳۶۵ نفر (۷۷درصد) از جانبازان بین ۲۵تا۴۹درصد جانبازی و ۱۰۹ نفر (۲۳درصد) بین ۵۰تا۶۹درصد جانبازی داشتند. میانگین و انحراف معیار متغیرهای بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام (۴۱/۶±۳/۰۶)، افسردگی (۱۳/۱±۲/۳)، اختلالات روحی و روانی (۱۲/۳±۱/۷)، اختلافات خانوادگی (۱۲/۷±۱/۸)، مشکلات عاطفی (۱۳/۴±۲/۱) و بیماری‌های جسمانی (۱۳/۲±۲/۲) به‌دست آمد.

یافته‌های آماری استنباطی مربوط به فاز دوم مطالعه: پژوهش حاضر به‌دنبال بررسی اثر متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام جانبازان بر متغیرهای افسردگی، اختلالات روحی و روانی، اختلافات خانوادگی، مشکلات عاطفی و بیماری‌های جسمی بود؛ همچنین مقادیر احتمال حاصل از آزمون کولموگروف‌اسمیرنف، نرمالیتی توزیع تمامی متغیرهای پژوهش را نشان داد ($p>۰/۰۵$)؛ ازاین‌رو برای بررسی وجود رابطه بین دو متغیر از مدل رگرسیونی خطی ساده و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جداول ۲ و ۳ ارائه شده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام و متغیرهای وابسته

عنوان متغیرها	افسردگی	اختلالات روحی و روانی	اختلافات خانوادگی	مشکلات عاطفی	بیماری‌های جسمانی
ضریب همبستگی	۰/۶۲۱	۰/۴۵۱	۰/۳۶۲	۰/۴۸۴	۰/۴۶۶
مقدار احتمال	<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱

باتوجه به جدول ۲، تمامی متغیرهای پژوهش با متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام رابطهٔ مستقیم و معناداری را نشان دادند ($p<۰/۰۰۱$).

به‌منظور بررسی تعیین اثر متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر هریک از این متغیرها مدل رگرسیون خطی ساده برازش شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج حاصل از برازش مدل‌های رگرسیون خطی ساده

متغیر وابسته	متغیر مستقل: حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام				
	ضریب رگرسیون	خطای معیار	مقدار p	R2	عرض از مبدأ
افسردگی	۰/۶۲۱	۰/۰۶	<۰/۰۰۱	۳۸/۵درصد	۳۰/۵-
اختلالات روحی و روانی	۰/۴۵۱	۰/۰۴	<۰/۰۰۱	۲۰/۴درصد	۷/۷-
اختلافات خانوادگی	۰/۳۶۲	۰/۰۵	<۰/۰۰۱	۱۳/۱درصد	۶/۳-
مشکلات عاطفی	۰/۴۸۴	۰/۰۶	<۰/۰۰۱	۲۳/۴درصد	۱۶/۸-
بیماری‌های جسمانی	۰/۴۶۶	۰/۰۶	<۰/۰۰۱	۲۱/۷درصد	۱۵/۵-

در جدول ۳ به‌ترتیب اندازهٔ اثرهای رگرسیونی به‌دست‌آمده از بررسی تأثیر متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر افسردگی به میزان

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

(β=۰/۶۲۱، $p<$۰/۰۰۱)، بر مشکلات عاطفی به میزان (β=۰/۴۸۴، $p<$۰/۰۰۱)، بر بیماری‌های جسمانی به میزان (β=۰/۴۶۶، $p<$۰/۰۰۱)، بر اختلالات روحی و روانی به میزان (β=۰/۴۵۱، $p<$۰/۰۰۱) و بر اختلافات خانوادگی به میزان (β=۰/۳۶۲، $p<$۰/۰۰۱) مؤثر بود؛ به‌عنوان مثال یک واحد افزایش در نمرهٔ حالت اشتغال باعث افزایش ۰/۶۳۲ در نمرهٔ افسردگی خواهد شد. همچنین باتوجه به ضریب تعیین برآوردشدهٔ هریک از مدل‌های مذکور می‌توان گفت، متغیر حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام ۳۸/۵ درصد از تغییرات افسردگی را تبیین کرده است که بیشترین اثر بر تمامی متغیرهای بررسی‌شده بود.

۴ بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی پیامدهای جسمی، روحی و روانی حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام در جانبازان بود. در ادامه به بررسی نتایج به‌دست‌آمده و مقایسهٔ آن‌ها با تحقیقات انجام‌شده و دیدگاه‌های مختلف جامعه‌شناسی پرداخته می‌شود.

در این پژوهش تأثیر بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر افسردگی جانبازان معنادار بود. مثبت‌بودن مقدار آزمون، تأثیر مستقیم و مثبت بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام را بر افسردگی نشان داد؛ یعنی هرچه میزان بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بیشتر باشد، میزان افسردگی نیز بیشتر می‌شود. این یافته از پژوهش با نظریات بحران و سوماتیک از لیندمن (۶) و نظریهٔ کارکردگرایی از دورکیم (۸) همخوانی دارد. طبق نظریهٔ کارکردگرایی، کار و فعالیت و داشتن نقش‌های شغلی برای هر فردی، به‌مثابهٔ جوهرهٔ وی است و هنگامی که قرار است شخص نقش حرفه‌ای یا فعالیت خود را از دست دهد، این امکان وجود دارد که دچار احساس انزوا و ازخودبیگانگی و افسردگی شود (۸). طبق نظریهٔ بحران رویدادهای زندگی ازجمله بازنشستگی بحران تلقی می‌شود و شرایط نبود تعادل موقتی به‌وجود می‌آید که با نداشتن اطمینان و عوارض جسمانی، روانی و فشارهای هیجانی همراه است (۶).

همچنین تأثیر بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر اختلالات روحی و روانی معنادار بود. مثبت‌بودن مقدار آزمون، تأثیر مستقیم بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام را بر اختلالات روحی نشان داد؛ یعنی هرچه میزان بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بیشتر باشد، میزان اختلالات روحی نیز بیشتر می‌شود. این یافته با یافته‌های پژوهش حاجلو که بیانگر معناداربودن تأثیر فعالیت اجتماعی–اقتصادی با کاهش مشکلات روان‌شناختی جانبازان مشمول حالت اشتغال است (۱۲)، همسوست. همچنین با یافته‌های پژوهش فرایر همخوان است. او ازدست‌دادن کار را سبب محدودشدن منابع فرد و به‌تبع آن فقر تجارب او می‌داند و پیامد آن بدین صورت است که افراد آیندهٔ معناداری برای خود ترسیم نکنند و بنابراین بهداشت روانی آن‌ها تقلیل یابد (۱۴)؛ به‌علاوه با نتایج مطالعهٔ برگمن و اسکات که در همین رابطه پژوهشی در میان معلولان زن و مرد آمریکا انجام دادند، همسوست. آن‌ها سیصد نفر معلول را از نظر مسائل روانی چون اضطراب و تزلزلات روحی و نبود توانایی در ارتباط اجتماعی بررسی کردند (۱۵).

در این پژوهش تأثیر بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر اختلافات خانوادگی معنادار بود. مثبت‌بودن مقدار آزمون، تأثیر مستقیم و مثبت بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام را بر اختلافات خانوادگی نشان داد؛ یعنی هرچه میزان بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بیشتر باشد، میزان اختلافات خانوادگی نیز بیشتر می‌شود. این یافته از پژوهش با نظر بولو همسوست. براساس مطالعهٔ اردبیلی، بولو معتقد است بازنشستگی به روش‌های مختلفی عزت‌نفس و احترام به خویشتن بازنشستگان را تهدید می‌کند و بازنشستگی فرصت‌های معمولی را برای تماس‌های اجتماعی با خانواده، همکاران، مراجعان و مشتریان و وابستگی و عضویت در گروه‌های حرفه‌ای و شغلی یا اتحادیه‌ها و اصناف کاهش می‌دهد و گاه قطع می‌کند (۵). همچنین این یافته از پژوهش با پژوهش عباسی و همکاران که تأثیر بیکاری را بر سلامت عمومی جانبازان مشمول حالت اشتغال، مشکلات خانوادگی و اجتماعی، روحی و اقتصادی جانبازان مشمول حالت اشتغال بررسی کردند (۱) همخوانی دارد.

تأثیر بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر مشکلات عاطفی معنادار بود. مثبت‌بودن مقدار آزمون، تأثیر مستقیم و مثبت بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام را بر مشکلات عاطفی نشان داد؛ یعنی هرچه میزان بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بیشتر باشد، میزان مشکلات عاطفی نیز بیشتر می‌شود. این یافته از پژوهش با تئوری نقش و ایفا و نظریهٔ بولو همسوست. اردبیلی در مطالعهٔ خود ذکر کرده است، در نظریهٔ بولو عنوان شده است که چون بازنشستگی خودخواسته یا ناخواسته تأثیر زیادی در سازگاری و انطباق بازنشستگان دارد، این موضوع باید در شناخت حالات عاطفی بازنشستگان قویاً مدنظر باشد. روشن است که انقطاع وگسیختگی نقش عادی پیشین و تقبل و پرداختن به نقش جدید می‌تواند به تغییرات در حالات و رفتار و حتی اخلاق منجر شود (۵).

تأثیر بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر بیماری‌های جسمانی جانبازان معنادار بود. مثبت‌بودن مقدار آزمون، تأثیر مستقیم و مثبت بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام را بر بیماری‌های جسمانی نشان داد؛ یعنی هرچه میزان بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بیشتر باشد، میزان بیماری‌های جسمانی نیز بیشتر می‌شود. این یافته از پژوهش با نظریات بحران و سوماتیک از لیندمن (۶) همخوانی دارد. طبق نظریهٔ بحران شرایط نبود تعادل موقتی که با نداشتن اطمینان، عوارض جسمانی–روانی و فشارهای هیجانی همراه است، فرصتی را برای رشد شخصی فراهم می‌آورد؛ اما درصورتی‌که فرد مکانیزم‌های تدافعی نامناسب، به‌ویژه انکار شرایط را به‌کار گیرد، خطر انزواگرایی، محدودسازی و بیماری وجود دارد (۶).

۵ نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های پژوهش، بهره‌مندی از حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام بر افسردگی، اختلالات روحی و روانی، اختلافات خانوادگی، ایجاد مشکلات عاطفی در خانواده و افزایش بیماری‌های جسمانی جانبازان مؤثر است و اثر بیشتری را بر افسردگی جانبازان و

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

اثر کمتری را بر اختلافات خانوادگی آن‌ها دارد.

۶ تشکر و قدردانی

از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش مساعدت داشتند، اساتید محترم، جانبازان و ایثارگران بزرگوار استان اصفهان که به افتخار بازنشستگی یا حالت اشتغال نایل شدند و با بزرگواری تمام صبورانه همکاری لازم را ارائه کردند، تقدیر و تشکر می‌شود.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیهٔ اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان

این مقاله برگرفته از رسالهٔ دکتری جامعه‌شناسی با عنوان «بررسی حالت اشتغال و بازنشستگی زودهنگام جانبازان و پیامدهای روحی و روانی و اجتماعی آن بر جانباز، خانواده و جامعه در استان اصفهان» و براساس کد صادرشده از سازمان دانشگاه آزاد اسلامی به شمارهٔ ۱۸۳۲۰۵۰۵۹۶۱۰۰۴ است. در تمامی مراحل انجام این پژوهش ازجمله تهیه، اجرا و جمع‌آوری پرسشنامه، رعایت حریم خصوصی و احترام به پاسخ‌گو، معرفی اهداف پژوهش، ضروری‌نبودن نوشتن نام و اطلاعات خصوصی روی پرسشنامه، اطلاع از سودمندی و نبود ضرررسانی به پاسخ‌گو به‌عنوان ملاحظات اخلاقی رعایت شدند.

رضایت برای انتشار: این امر غیر قابل اجرا است.

در دسترس بودن داده‌ها و مواد

تمامی اطلاعات جمع‌آوری‌شده، داده‌ها، خروجی‌ها و اطلاعات آماری مربوط به این پژوهش، به‌صورت ذخیره‌شده درCD و فلش مموری در اختیار نویسندگان مقاله قرار گرفته است؛ همچنین اطلاعات، داده‌ها و خروجی‌ها در قالب CD و فلش مموری در اختیار بخش پژوهش واحد دانشگاهی قرار گرفته است. چنانچه پژوهشگران به این داده‌ها و نتایج نیاز داشته باشند، می‌توانند از طریق واحد دانشگاهی به این اطلاعات دسترسی داشته باشند.

تزاحم منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافعی ندارند.

منابع مالی

در انجام این پژوهش هیچ‌گونه حمایت مالی از اشخاص یا سازمان خاصی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان در همهٔ مراحل از تعیین عنوان پژوهش تا نتیجه‌گیری نهایی، ارائهٔ ایدهٔ پژوهشی، طراحی مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها، آنالیز و تفسیر داده‌ها باهمدیگر هماهنگی و همکاری مؤثر داشتند.

References

1. Abbasi Z, Arab Kheradmand J, Afshar. S, Hosseini SA, Faghihzadeh S. Impact of unemployment on the general health of employment standby veterans'. Iranian Journal of War and Public Health. 2017;9(2):67–71. [Persian] doi: 10.18869/acadpub.ijwph.9.2.67
2. Ghaed Rahmat A, Poorbaba H, Shiravand AH. Ghavanin va mogharart estekhdami va shoghli isargaran [Employment rules and regulations for veterans]. Tehran: Shahed Pub;2008. [Persian]
3. Rajablou M. Forsat–ha va chalesh–haye nashi az vazieat bazneshastegi pish az moed kargaran dar hoghough Iran [Opportunities and challenges arising from early retirement for workers in Iranian law] [Thesis for M.A. in Public Law]. [Tehran, Iran]: Islamic Azad University, Tehran Centeral Branch; 2013. [Persian]
4. Hosseini SJ. Barrasi chaesh–haye marbout be ejraye ghavanin khas janbazan [Investigate the challenges of enforcing veterans' specific laws] [Thesis for M.A in Pubic Law]. [Tehran, Iran]: Islamic Azad University, Tehran Centeral Branch; 2012. [Persian]
5. Ardabili Y. Retirement, understanding the problems of retirees and ways to consult them. Tehran: Kavir Pub; 2000. [Persian]
6. Mortazavi S, Shirazi A, Mortazavi L. Reflections on the activities and attitudes of university retirees. Journal of Public Administration Perspaective. 2011;2(2):59–73. [Persian] http://jpap.sbu.ac.ir/article_94390_fe3e7d3fe451b2d1486a1dcfbd90501c.pdf?lang=en
7. Mohammadi M. Description of problems of the elderly from the perspective of the elderly [Thesis for M.A.]. [Tehran, Iran]: Alameh Tabatabaei University; 2016. [Persian]
8. Niazi M, Babaeifard A. A comparative study of satisfaction with aging among the home-stay elderly and those in homes for the aged. Sociological Review. 2012;19(1):223–62. [Persian] doi: 10.22059/jsr.2012.56190
9. Sadeqi M. Depression. Tehran: Qatreh Pub; 2007. [Persian]
10. Shokrkon H. Marashi. Comparison of the social adjustment and mental health of the employ and unemployed war handicapped people of Ahwaz city. In: Proceedings of the First Congress of the Iranian Psychological Association. Iran: IPA; 1997. [Persian]
11. Shafiabadi A. Career advice and counseling and job selection theories. Tehran: Roshd Pub. 2007, p:33. [Persian]
12. Hajloo N. Relationship between economic-social activity and reduction of veterans' psychological problems. Journal Mil Med. 2009;11(2):89–95. [Persian] http://militarymedj.ir/article-1-682-en.pdf
13. Eslami-Nasab M. Barrasi rabeteye salamate ravaniye janbazane ghat'e nokha'e jange tahmili va ma'luline 'adi [Investigating the relationship between mental health of spinal cord amputees and normal disabled people] [Thesis for M.A]. [Tehran, Iran]: Tarbiat Modares University; 1983. [Persian]
14. Fryer D. Employment deprivation and personal agency during unemployment: A critical discussion of Jahoda's explanation of the psychological effects of unemployment. Social Behaviour. 1986;1(1):3–23.
15. Bergman MM, Scott J. Young adolescents' wellbeing and health-risk behaviours: gender and socio-economic differences. J Adolesc. 2001;24(2):183–97. doi: 10.1006/jado.2001.0378

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]

16. Lawshe CH. A quantitative approach to content validity. Personnel Psychology. 1975;28(4):563–75. doi: 10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x
17. Cronbach LJ. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika. 1951;16(3):297–334. doi: 10.1007/BF02310555
18. De Vaus DA. Surveys in social research. Nayebi H. (Persian translator). Tehran: Ney Pub; 1997.
19. Kaiser HF. A note on Guttman's lower bound for the number of common factors. British Journal of Statistical Psychology. 1961;14(1):1–2. doi: 10.1111/j.2044-8317.1961.tb00061.x
20. Bartlett MS. Tests of significance in factor analysis. British Journal of Psychology. 1950;3:77–85.
21. Delavar A. Research methodology in psychology and educational sciences. Tehran: Virayesh Pub; 2009. [Persian]

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.135.4]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.128]